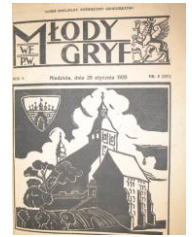

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

R. X: 2012
Data odczytu: 15.2.2012

Nr 7 (312)
Data wydania: 15.2.2012

872. spotkanie

Wiesława Bielawa

MŁODY GRYF

W zbiorach Biblioteki Miejskiej im Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu znajduje się tylko jeden egzemplarz wyżej wymienionego czasopisma. Rocznik: 1935 nr 3. Format 31cm.

Strona tytułowa: MŁODY GRYF. NUMER SPECJALNY POŚWIĘCONY GRUDZIĄDZOWI. Tytuł dużymi literami. Z prawej strony tytułu orzeł gotowy do lotu, w literę M wpisane W.F/P.W.(Wychowanie Fizyczne i Przynależenie Wojskowe) Poniżej: Rok V Niedziela, 20 stycznia 1935 roku nr 3 (201). W lewym rogu ramki znajduje się herb miasta. Poniżej rycina – kościół farny św. Mikołaja w Grudziądzu według rysunku artystki, malarki Zofii Woynianki.

Na drugiej stronie okładki od redakcji: (w ramce)

„Przypadająca w tych dniach 15-ta rocznica odzyskania Grudziądza, skłoniła nas do wydania specjalnego numeru „Młodego Gryfa”, poświęconemu temu miastu, które mimo uporczywej germanizacji przez długie lata, dochowało wierności prawowitej swej Ojczyźnie, Rzeczypospolitej Polskiej.

Numer ten ma być holdem dla wielkiej i pełnej poświęcenia pracy mieszkańców Grudziądza, dla polskości. Ma on dać również przekrój wysiłku zbiorowego ostatniego 15-lecia, tak na polu pracy społecznej, jak gospodarczej i w dziedzinie przynależenia wojskowego i kultury fizycznej.

Miłośnicy krajoznawstwa znajdują w nim przewodnik po pełnej walorów turystycznych, okolicy Grudziądza”

Poniżej „ Radio w izbie – świat na przyzbie” czyli programy radiowe na cały tydzień.

Następny artykuł: „ Z życia Hallerczyków w Grudziądzu”, „Pierwsze zebranie organizacyjne, na którym założono w Grudziądzu placówkę Związku Hallerczyków, odbyło się z inicjatywy p. Szmidta Franciszka w lokalu pana Czaplickiego dnia 1.X.1922 r.” Zamieszczono skład placówki, nadanie sztandaru i opisano różne wolne zjazdy Hallerczyków. „Nowo wybrany zarząd w 1928 r. (prezes p. Pałaszewski), zorganizował placówkę i postawił ją na wysokim poziomie.

Na wniosek zarządu rada miejska przemianowała ul. Radzyńską na ul Gen. Józefa Hallera...”

Skład zarządu zmieniał się wielokrotnie. Historia Drużyny Błękitnej- jej cele zadania itp.

Na stronie II artykuł pt. „Rzemiennym dyszlem po okolicy Grudziądza”, zawiera opis miejscowości zaczynając od fortecy przy ul. Słowackiego, Strzemięcina, Rządza, Rudnika, Tarpno, Owczarki, Dąbrówka Królewska, Szembruk po Dębieniec. Opis miejscowości od położenia geograficznego po historyczne budowle.

Na stronie 1. umieszczono-rysunek wieży Klimek. Poniżej rysunku znajduje się tytuł: „Z zamierzchłych dziejów Grudziądza” (w ramce).

Na następnych stronach artykuły zatytułowane: Położenie geograficzne. Zarys historyczny. Wygląd grudziądzkiego zamku krzyżackiego (jego plan). Średniowieczne miasto (panorama miasta).

„W zawiejach wieku”. Wielcy ludzie w murach Grudziądza: o świętym Wojciechu, Mistrzowie Zakonu Krzyżackiego, król Kazimierz Jagiellończyk (13VII 1454 r.), Zygmunt III, Władysław IV, Karol Gustaw, Jerzy Lubomirski, Jan III Sobieski (kilkakrotnie), Królowa Maria Ludwika- małżonka Jana III (1660-1662); car Piotr Wielki (1711), Fryderyk II (8 VI 1772), Fryderyk Wilhelm III (6-16 X 1806) z królową Luizą, Naczelnik Państwa Marszałek Józef Piłsudski (23 I 1920), Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski (2 razy) oraz Ignacy Mościcki.

„Z historii Związku Strzeleckiego na terenie Grudziądza.” (w ramce). Artykuł zawiera: Powstanie Związku Strzeleckiego Grudziądzu- maj 1926 roku; założenia i prace organizacyjne, rozwój związku oraz strukturę organizacji.

Jest to artykuł wprowadzający o pierwszej tego typu organizacji. „40 lat pracy sokolej w Grudziądzu”. Naczelnik Dzielnicy Pomorskiej „Sokoła”, Paweł Bączyński w swoim artykule opisuje pracę, zadania oraz cele „Sokoła”, który wznowił swą działalność po przerwie wojennej 29 stycznia 1919 roku.

W Grudziądzu było pięć gniazd sokolich, które autor szczegółowo opisuje, (gniazda to nazwa siedziby klubu sportowego – „Sokół” na danym terenie np. Mniszku, Tarpnie). W artykule zamieszczono wyniki i rekordy uzyskane przez zawodników „Sokoła”, którzy pracowali pod hasłem: „W zdrowym ciele –zdrowy duch”.

Liczba istniejących towarzystw i klubów sportowych w ówczesnym Grudziądzu doszła do 29.

Dzielnice pracuje Związek Rezerwistów, to następny rozdział w omawianym czasopiśmie (zdjęcie grupy dowódców i szefów Oddziału).

W Grudziądzu, w ramach walki o niepodległość, powstało w marcu 1888 roku Towarzystwo Przemysłowców.

Obok tego towarzystwa powstało Towarzystwo Ludowe w 1895 roku (zdjęcie członków Rady Ludowej), którego celem była walka o zachowanie religii i wiary oraz zachowanie języka polskiego i narodowości ojczyznej, a także przeciwstawianie się fali niemieczyny.

„Sprężyną całego ruchu wolnościowego było Towarzystwo Filomatów, którzy szerzyli oświatę wśród ludu”. Towarzystwo Przyjaciół, założone z inicjatywy Jana Bony, stawiało sobie cele: Rozwój polskich zrzeszeń, budowanie poczucia polskości wśród młodzieży. Towarzystwo to daleko trzymało się od rozgrywek politycznych.

Na zjazdach, gdzie dzielili się opiniami, szczególnym momentem było wręczenie oznaczeń dla ludzi zasłużonych dla polskości.

„Towarzystwo Kobiet strażnicą polskości.” Towarzystwo powstało w maju 1908 roku. Jego cele to: zneutralizowanie niemieczyny i wychowanie młodego pokolenia na dzielnych Polaków, ożywienie ruchu umysłowego wśród Polek, przygotowanie kobiet do prac społecznych i do wykonywania obowiązków obywatelskich. Założyło „Czytelnię dla Kobiet” a przewodniczącą została Helena Kruszonowa (zdjęcie).

W 1928 r. w czytelni odnotowano - 600 członkiń a katalogi biblioteczne liczyły 1000 tomów.

„Powrót do Macierzy”. Artykuł o odzyskaniu niepodległości w Grudziądzu w dniu 23 stycznia 1920 roku.

„Pieśń polska pod jarzmem pruskim”. Opisano chóry kościelne, organizację chóru „Lutnia”, który był chórem mieszanym. Chór „Lutnia”, który „Pod Kotwicą” miewał swoje spotkania. Tam występował i przygotowywał się do koncertów.

Bazar - ognisko polskości. „Bazar” to nazwa domu handlowego, w którym oprócz działalności statutowej, był miejscem zebrań polskich towarzystw.

Co warto wiedzieć o Grudziądzu. Kompedium wiedzy o ówczesnym Grudziądzu. Wędrówki po Grudziądzu: fabryki, banki, kościoły, życie wojskowe, Instytucje, Towarzystwa, szkoły i Teatr Miejski w Grudziądzu (historia, organizacja, repertuar, rycina). Wiadomości ze świata sportowego.

Na tylnej okładce (stronie wewnętrznej)- „Dział Urzędowy Okręgu W.F i P.W” w którym zamieszczono: wykaz obozów, nowe przepisy gier sportowych, zniżki kolejowe i hokej na lodzie w Toruniu. A także zdjęcie ambasadora Wielkiej Brytanii w Warszawie – Howarda Williama Kennarda z małżonką.

Na końcu czasopisma pod tytułem: „Świat na różowo”, zamieszczono humor a także ogłoszenie dotyczące Największego Magazynu Bławatów i Konfekcji oraz Galanterii na Pomorzu, W. Korzeniowskiego.

Poniżej, informacje o czasopiśmie „Młody Gryf”, które dociera do wszystkich miejscowości Pomorza i Wielkopolski a także adres: Toruń, ul. Dobrzyńska nr 1; redaktor: Maksymilian Szyprowski, administrator: Alojzy Batke. Wydawca: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza. Drukarnia Spółdzielcza - Toruń.

Po bokach stopki redakcyjnej: warunki prenumeraty i ceny czasopism.

MŁODY GRYF – 1935 nr 3- to wydanie specjalne. Nie dotarłam do innych wiadomości na temat tego czasopisma. Może być to jedyny egzemplarz, który jest w zbiorach Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu. Henryk Baronowski w swojej bibliografii nie ujmuje tego czasopisma.

Egzemplarz ten znajduje się w Czytelni Naukowej Biblioteki Miejskiej im. Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu.

Sygnatura - 175.849.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski. Fotografia ze zbiorów W. Bielawa